O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
№ 60230600-2.05
2021-yil "__" ________

"TASDIQLAYMAN"
SamDU rektori:
________ R.I.Xalmuradov
2021-yil "__" ________

RAQAMLI NASHRIYOT FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230600 – Noshirlik ishi

Fan/modul kodi *RNT4003*	O‘quv yili 2024-2025	Semestr 8	ECTS – Kreditlar 6
Fan/modul turi Tanlov	**Ta’lim tili** O‘zbek		**Haftadagi dars soatlari** 6

	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy (soat)
1.	**Raqamli nashriyot**	105	75	180

2. **I. Fanning mazmuni**

Fanni o‘qitishdan maqsad – barcha sohalarga, jumladan, nashriyot sohasiga ham raqamlashtirish tizimini joriy qilish zamonaviy axborot texnologiyalari rivojlangan davrda davlat ahamiyatiga molik masala sanaladi. Yoshlarda elektron vositalar bilan ishlash ko’nikmasini hosil qilish, elektron kitob, elektron jurnal va elektron darsliklar nashr etish va bu jarayonda internetning cheksiz imkoniyatlaridan foydalana olish ko’nikmalarini rivojlantirish raqamli nashriyot fanining ahamiyatini belgilab beradi.

Fanning vazifasi - talabalar raqamli axborotni tizimli saqlash uchun media kutubxona yaratish, raqamli axborotni turli tashuvchilarda joylashtirish va ko‘paytirishni boshqarish, multimedia kontentini internet tarmog‘ida chop etish bo‘yicha bilim va amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘ladilar. Turli loyihalarni amalga oshirish metodologiyasi va loyiha faoliyati orqali o'qitishni tashkil etish ko'rib chiqiladi.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari. Uning boshqa fanlar bilan aloqasi.

O‘zbekiston Respublikasining “Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida”gi, “Axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonun va O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Respublika aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko‘rsatishni yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi Qarorida raqamli nashrlarga qaratilgan e`tibor. Raqamli nashriyot fanining axborot texnologiyalari, dasturlash, jurnalistika, web-dizayn va boshqa fanlar bilan aloqasi.

2-mavzu. Raqamli nashriyot fanining paydo bo’lish tarixi.

Raqamlashtirish. Onlayn o’qish imkonini beradigan ma’lumotlarning paydo bo’lishi. Elektron jurnallarning paydo bo’lish zaruriyati. Ishonchli va yuqori tezlikdagi internet.

3-mavzu. Raqamli nashriyotning o'ziga xos imkoniyatlari.

Interaktiv o'qish. Iqtisodiy samaradorlik. Tahrir imkoniyatining kengligi. Ma'lumotni tarqatish imkoniyatining kengligi. Turli formatlar bilan ishlash imkoniyati.

4-mavzu. Raqamli nashriyotda noshirlarga qo'yiladigan talablar.

Zamonaviy texnologiyalardan xabardorlik. Dasturlash va dizayn talablari. Ma'lumotni tahrirlash talablari. Marketing qoidalari. Elektron ma'lumotlar mazmuni ustida ishlash. Kerakli ma'lumotlarni saralash.

5-mavzu: Elektron resurslarga egalik qilish.

Arxivlash. Intellektual mulkni saqlash va uzatish talablari. Elektron resursga egalik huquqi.

6-mavzu. Raqamli va an'anaviy nashriyotning farqlari.

Nashr uchun sarflanadigan vaqt. Harajatlar o'rtasidagi farq. Ma'lumotlarni saqlash joyi o'rtasidagi farqlar. Talab qilinadigan moddiy materiallardagi farqlar. Marketing imkoniyatlari.

7-mavzu. Dunyodagi yetakchi raqamli nashriyotlar faoliyatini o'rganish.
Smashwords, Amazon Kindle Direct Publishing, Apple iBooks. Raqamli nashriyot platformasini yaratish. Texnik qoidalarga amal qilish.

8-mavzu. Raqamli nashriyot o'quvchilarining imkoniyatlarini kengaytirish yo'llari .

Jurnallar, elektron jurnallar va elektron ma'lumotlarning eng ixcham ko'rinishlarini yaratish. Platformalarning qulay dizaynda bo'lishi. Vaqt tejamkorligi. Sarf-harajatlarning tejalishi.

9-mavzu. Raqamli nashriyotda formatlar va ko'rinishlar ustida ishlashning ahamiyati.

Formatlar hajmi. Formatlarni tahrirlash imkoniyati. Ma'lumotlarni formatlash qoidalari. Ideal format.

10-mavzu. An'anaviy ommaviy axborot vositalarining elektron versiyalari.

PDF haqida tushuncha. Elektron jurnal. Elektron gazeta. Elektron kitob.

11-mavzu. Yangi ommaviy axborot vositalari

Blog. Raqamli nashr dasturi.Kengaytirilgan nashr. Fayl almashish.Mobil ilovalar.

12-mavzu. Raqamli nashriyot namunalari.

Axborotnomalar. Jurnallar va bloglar. E'lonlar. Kataloglar. Kitoblar, jurnallar va boshqa davriy nashrlar.Massiv kutubxonalar, resurslar va ma'lumotlar bazalari.Ma'lumotlarni o'chirish.

13-mavzu. Raqamli nashrni tashkil etish uchun zaruriy qurilmalar.

Elonex elektron kitobi. Smartfonlar. Texnik ta'minot. Mutaxassis.

14-mavzu. Raqamli nashriyotda ma'lumotlar bazasini saqlash.

Xavfsizlik. Disk va lenta ko'rinishida saqlash. Ma'lumot miqdori. Ma'lumot formati. Ma'lumot mazmuni. Materiallarning guruhlanishi.

15-mavzu: Elektron nashrlarning tarkibiy qismlari.

Matnlar. Tasviriy material. Animatsiya va videolar ustida ishlash. Formatlar ustida ishlash.

16-mavzu. Gipermatnli hujjatlarning tuzilishi va elementlari.

HTML hujjatining umumiy tuzilishi. HTML hujjatining dizayni. Hujjatning asosiy va zaruriy qismlari.

17-mavzu. Multimedia hujjati va uning elementlarining taqdimot formatlari.

Multimedia va uning zamonaviy axborot texnologiyalaridagi roli. Elektron nashrning matn bloklari taqdimot formatlari. Grafik ma'lumotlarni tadqim etish formatlari.

18-mavzu. Elektron nashriyot vositalari.

Nashriyot texnologiyalari haqida umumiy tushuncha. DOC formatida gipermatnli elektron nashrlarni tayyorlash. MS Word dasturiy ta'minotida matnlarni tayyorlash.

19-mavzu. Raqamli nashrda uskunalarning roli.

Shaxsiy kompyuterga qo'yiladigan talablar. Monitorlar va ularga qo'yiladigan talablar. Brauzerlarning maqsadi va umumiy xarakteristikasi.

20-mavzu. Web-saytlarni tayyorlash.

Paket interfeysi haqida ma'lumot. Asosiy oynalar va paketlar inspektorlari. Veb-sayt dizayni haqida ma'lumot. Loyihalash vositalari.

21-mavzu. Elektron nashrlarni saqlashni tashkil etish.

Nashriyotning axborot ombori. Nashriyot ma'lumotlarini saqlash talablari. Zamonaviy nashriyotning axborot tuzilmasi.

22-mavzu. Elektron nashrlarni tarqatish.

Kitobning virtual olami va uning xususiyatlari. Tijorat bo'lmagan raqamli kutubxonalar.Yirik kutubxonalarning internet tarmog'ida ko'rsatilishi.

23-mavzu. Elektron kitob do'konlari.

Elektron kitob texnologiyasi. Elektron nashrlar bilan ishlash uchun maxsus jihozlar.E-kitob dasturiy ta'minoti. Elektron kitob texnologiyasining afzalliklari va kamchiliklari.

24-mavzu. Raqamli nashriyotda bloglar va sharhlar tizimining ahamiyati.

Bloglar tizimini o'rganish. O'quvchilarning shaxsiy mulohazalari ustida ishlash. Ma'lumotlarning qiziqarlilik darajasini aniqlash. Sharhlar bandining mavjud bo'lishi.

25-mavzu. Raqamli nashriyotlar takomilida dasturiy ta'minot imkoniyatlarining ahamiyati.

Dasturiy ta'minot imkoniyatlari. HTML haqida ma'lumot. Web ilovalar ustida ishlash. Qidiruv tizimlari tavsifi.

26. Raqamli nashrlar rivojlanishiga raqobat muhitining ta'siri.

Obunachilar soni. Talab va taklif. O'z-o'zini nashr etish. Raqamli tarqatish. Reyting.

27. Elektron darsliklar.

Elektron darsliklarning afzalliklari va kamchiliklari.Elektron darslikning tuzilishi. Elektron darsliklarni tayyorlashning tamoyillari.

III. Amaliy (yoki <u>seminar yoki laboratoriya</u>) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Raqamlashtirish va uning paydo bo'lish zaruriyati.
2. Nashr ishlarini raqamlashtirish muammolari.
3. Raqamli nashriyot ko'rinishlari.
4. Noshirlik va matbaa sohasini rivojlantirishga qaratilgan Qonun va Qarorlar ijrosini o'rganish.
5. Raqamli nashriyot shakllanishidagi innovatsion yondashuvlar.
6. Elektron nashrlar yaratishda dasturiy vositalardan foydalanish.
7. Raqamli nashrda formatlar va ularning ahamiyatini o'rganish.
8. Elektron nashrlarning tasnifi.
9. Gipermatnli hujjatlar tuzilishi va elementlarini o'rganish.
10. Matnni mantiqiy formatlash teglari.
11. Atamalar va ta'riflar ro'yxatini tuzish.
12. Raqamlangan ro'yxatlarni yaratish.
13. Elektron nashrni loyihalashda grafikadan foydalanish.
14. Nashrga havolalar va izohlarni kiritish.

15.Elektron nashrning matn bloklari taqdimot formatlari.
16.Elektron nashriyot vositalari.
17. Elektron nashrlarni tashkil etishda uskunlarning afzalliklari.
18.Brauzerlarning maqsadi va vazifalari haqida ma'lumot bering.
19. Web-sayt dizaynlari bilan ishlash texnologiyasi.
20.Multimedia elektron nashrida ishlashning asosiy bosqichlari.
21. Elektron nashrlarni saqlash va qidirishni tashkil etish.
22. Zamonaviy nashriyotning axborot tuzilmasi haqida ma'lumot bering.
23.Elektron nashrlarni tarqatish muammolarini yoriting.
24.Elektron kitob texnologiyasi haqida ma'lumot bering.
25. Elektron darsliklar va ularning zamonaviy ta'limdagi ahamiyati.
26. Elektron nashrda foydalanuvchining harakati muammosi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Elektron nashrlarning umumiy tavsifini o'rganish.
2. Elektron nashrlarning tarkibiy qismlarini o'zlashtirish.
3. Raqamli nashrda matn bilan ishlash muammolari.
4. Raqamlashtirilgan nashrlarda tasvirlar bilan ishlash imkoniyati.
5. Elektron nashrlarda animatsiya va videolar bilan ishlash imkoniyati.
6. Elektron kitob nashr etishning hozirgi holati va istiqbollari.
7. HTML hujjatining umumiy tuzilishi va xarakteristikasi.
8. HTML hujjatining asosiy qismlari va dizayni.
9. Vikipediya raqamlashtirilgan ma'lumotlar tizimi ustida ishlash.
10. Google Books raqamlashtirilgan ma'lumotlar tizimi bilan tanishing va ma'lumot bering.
11. Raqamlashtirilgan katologlar tizimi ustida ishlash.
12. Mashhur ma'rifiy platformalar afzalliklarini aniq misollar bilan yoriting.
13. https://e-journal.uz/ raqamlashtirilgan ma'lumotlar tizimini o'rganing.
14. https://www.tadqiqot.uz/ raqamlashtirilgan nashriyot faoliyatini yoriting.
15. https://zarnews.uz/ haqida ma'lumot bering. Tuzilmani mukammal o'rganing.
16. O'zbekistondagi yetakchi elektron jurnallar faoliyatini yoriting.
17. Raqamli nashrlarda audiofayllar formatidan foydalanish.
18. Nashriyot texnologiyalari va elektron nashrlar.
19. "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi Qonun matnini o'rganish.
20. Elektron jurnallarning turlari haqida ma'lumot bering.
21. Web-resurs tushunchasi haqida ma'lumot bering.
22. https://kitobxon.com/oz/ faoliyatini yoriting.
23. https://asaxiy.uz/ haqida ma'lumot bering.

	24. Elektron kitoblarni o'qish uchun mo'ljallangan uskunalar haqida ma'lumot bering. 25. https://kitob.uz/ haqida ma'lumot bering. 26. Elektron kitoblarning dastlabki ko'rinishlari haqida ma'lumot bering. 27. Elektron nashrlarda ko'p foydalaniladigan brauzerlar haqida ma'lumot tayyorlash. 28. Wikipediya web-sayti dizayni haqida ma'lumot bering. 29. Elektron nashrlar ombori strukturasi haqida ma'lumot bering. 30. Statik web-sahifalar haqida ma'lumot tayyorlash. 31. Dinamik web-sahifalarni nashr qilish haqida ma'lumot bering. 32. Yirik kutubxonalarning web-saytlari dizayni haqida ma'lumot bering. 33. O'zbekistonda ko'p sonli foydalanuvchilariga elektron kitob do'konlari ro'yxatini shakllantiring. 34. Ochiq elektron kitob saytlari ro'yxatini shakllantiring. 35. Keng tarqalgan elektron darsliklar haqida ma'lumot bering. 36. Elektron nashr yordamida masofaviy ta'lim va talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etish.
3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • elektron nashriyotlardan to'g'ri foydalana olishi; • elektron nashriyotlar faoliyatini tashkil etish haqida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi; • elektron jurnal, electron kitob va darsliklarni zamonaviy talablarga mos holda yarata olish ko'nikmalariga ega bo'lishi; • raqamli nashriyot faoliyatini tashkil etishda zaruriy dasturiy ta'minot va uskunalar bilan ishlash malakasiga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • aqliy hujum, FSMU-texnologiyasi; • muammoli ta'lim, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar. • guruhli fikrlash, kichik guruhlar musobaqalari, Venn diagrammasi, klaster usuli, baliq skeleti, "Nima uchun?" chizmalari
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Tohirov Z. Tahrir asosalri. –Toshkent, 2012. 2. Мильчин И.Э. Издательский словарь-справочник. –М.: Юрист, 1998. 3. Акопов А.И. Общий курс издательского дела. – Воронеж, 2004. 4. Tahirov Z. Nashr jarayonining asosiy bosqichlari. – Toshkent, 2015. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farofon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz.-Toshkent: O'zbekiston, 2016. -56 b. 2. Токарева Н.В. Современное издательское дело. –Воронеж, 2017. 3. Маҳмудов Н. Тил ва ёзув. –Тошкент, 1987. 4. Маҳмудов Н. Ёзув тарихидан қисқача луғат-маълумотнома. – Тошкент: Фан, 1990. 5. Йўлдошев И. Ўзбек китобат санъати ва терминологияси. – Тошкент: Турон-иқбол, 2018. 6. Улуғмуродов Д. Қўлёзмадан китобгача (ўқув қўлланма). – Тошкент: Чўлпон, 2017. **Axborot manbalari (saytlar):** 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www.ziyonet.uz 3. www.ziyouz.com 4. http://uz.infocom.uz 5. www.edu.uz
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2021-yil __-_________dagi __-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: B.M.Muhiddinova – SamDU, O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. B.I.Qodirova – SamDU, O'zbek tili va adabiyotini o'qitish metodikasi kafedrasi katta o'qituvchisi.
9.	**Taqrizchilar:** Sh.Mahmadiyev – Samarqand davlat universiteti o'zbek tilshunosligi kafedrasi dotsenti. X.Xayrullayev – SamDCHTI, Til nazariyasi va adabiyotshunoslik kafedrasi mudiri, filologiya fanlari doktori.

Kafedra mudiri: prof. Mirzayev I.K.

Mazkur modul filologiya fakulteti kengashining 2021-yil ___________dagi ___-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan.

Fakultet kengash raisi: prof. Pardayev A.B.

SamDU o'quv ishlari bo'yicha prorektor: prof. Soleyev